

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, pololeta 13 Din, četrtletno 6.50 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi nčunajo po 2, pri trikratni objavi po 1.80 in pri večkratni objavi po 1.40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

Štev. 15.

Ljubljana, dne 1. avgusta 1924.

Leto III.

Deset let.

Dne 28. julija t. l. je minulo ravno deset let, kar je nekdan na videz tako mogočna in ponosna, v resnici pa znotraj gnila Avstro-Ogrska monarhija izročila tedanji kraljevini Srbiji usodepolni ultimat, ki je povzročil splošno katastrofo, pod koje posledicami delovno ljudstvo vseh evropskih držav še danes trpi, tako kakor nikoli popreje.

Da, deset let je že tega, ko je eksponentinja avstro-ogrsk buržuazije — vlada — s svojim ultimatom Srbiji sprožila splošno svetno klanje.

Nad narode Evrope so z dnem, ko je Avstro-Ogrska storila ta usodepolni korak, napočili leta trpljenja, leta strahote, leta strašnih muk. Trpljenje narodov, zlasti pa delovnega ljudstva se nadaljuje, kajti mir, ki je po petih letih splošne morije in razdejanja bil sklenjen, še danes ni tega trpljenja ublažil, še manj pa končal. Evropa še vedno krvavi iz tisočeri ran. In kakor vse kaže bo delovno ljudstvo evropskih držav še leta čutilo težko pezo vojnih posledic, ki ga kakor z železno pestjo siloma tiščijo k tlom.

Ob trenutku desetletnice nesreče dviga ves proletariat sveta svoj glas ter napoveduje boj vsem vojnim hujskačem in vojno vojni: Nikoli več nobene vojne! Dobro si je proletariat zapomnil, kar se je pred desetimi leti dogodilo. Kolosalne mase delovnega ljudstva so padli kot žrtva evropskih kapitalističnih režimov. Nove in nove mase delovnega ljudstva so ti režimi pošiljali ter vlačili v mesnico. Meščanske stranke brez razlike so početje pobesnele, kapitalistične furije pozdravljale s huronskim veseljem. Proletariat je kapitalistični poželjivosti, še več pa svoji nezavednosti plačal strašni tribut. Čim več je delavno ljudstvo prelilo krvi, tembolj se je buržuazija v svoji sadistični bestijalnosti naslajala.

Posledica kapitalistične blaznosti je moralo delovno ljudstvo plačati z neverjetnimi žrtvami in jih plačuje še danes. Nešteti stotisoči mrtvih, splošen glad, stotisoče pohablencev, še več stotisočev vdov in sirot, gospodarska kriza, brezposelnost itd. vse to je facit vojne. Kakor bi se odprla vsa žrela pekla in bruhala samo nesrečo na delovno ljudstvo.

V globoki pieteti se spominjamo ob tem trenutku onih, kojih kosti trohne tam na mrzlih gorah Tirolske, ob Pijavi, na dalekih planjavah Poljske in Rusije, v Albaniji, Romuniji in Srbiji in so tam našli svoje zadnje počivališče.

Ob spominu na mrtve, ki jih je pahnila v prerani grob svetovna vojna, pa se s kletvijo na ustnicah spominjamo tudi vseh onih krivcev, ki so ta strašni zločin zakrivali, onih moči in nadvlade željnih imperialistov, ter njihovih oprod, meščanskih strank in njihovega časopisja, kakor tudi režimov in buržuazije sploh.

Naj bi iz trpljenja, ki ga je kapitalizem priklical nad človeštvo, v proletariatu vzkli nov nagon za boj za mir.

Prispevki in podpore.

V naši strokovni organizaciji igrajo prispevki in podpore tako važne vlogo, da je ni glavne skupščine našega Osrednjega društva ali pa kakega kongresa, da ne bi to vprašanje tvorilo eno izmed najvažnejših točk dnevnega reda.

Letošnja brezposelnost nas je pončila, da so podpore, ki jih naša strokovna organizacija nudi svojim članom, premajhne. Potrebno je torej, da se te vrste podpore uredi tako, da bo brezposelni član vsaj za silo mogel shajati. Centrala je dosedaj dajala brezposelnemu članu v I. razredu po 4 Din, kar po današnji splošni draginji gotovo ne odgovarja svojemu namenu. Ponekod so podružnice, kakor na primer ljubljanska, iz svojih dohodkov doplačevale, tako da je bila celotna brezposelna podpora vsaj nekaj večja. Brezposelno podporo je torej na vsak način treba zvišati. Izkušnje nas uče, da na deželi ne nastopa kriza tako ostro, kakor v večjih mestih, in to radi tega, ker je brezposelnost lesnih delavcev v mestih v veliki meri odvisna od stavbne konjunktüre, katera na deželi prihaja le malo v poštev. Lesnoindustrijska podjetja na deželi so glede zaposlenosti stabilnejša, ker niso, kar se tiče konjunktüre, podvržena tako velikemu kolebanju kakor je to slučaj pri stavbni industriji v mestih. S tem seveda ni rečeno, da bi za lesne delavce na deželi ustanova brezposelne podpore ne bila potrebna, vendar pa je brezposelna podpora in višina iste za lesne delavce v mestih naravnost življenske važnosti. Želeti bi pač bilo, da bi se uvedla tako visoka brezposelna podpora, da bi odgovarjala vsaj polovici dnevnega zaslužka. To pa za enkrat še ne bo mogoče, ker bi temu primerno bilo treba tudi zvišati prispevke. Ukreniti bo torej kazalo brezposelno podporo zvišati v toliko, v kolikor to prispevki, ki jih bo tudi treba na novo določiti, preneso. V splošnem bi se o potrebi zvišane brezposelne podpore in pa o vzrokih, ki tako zvišanje narekujejo, dalo govoriti in pisati zelo mnogo. Ker pa te potrebe čutimo vsi, mislim, da bi vsako nadaljno dokazovanje te potrebe bilo odveč.

Splošna želja vsega članstva je tudi, da bi se zopet uvedla v naši strokovni organizaciji redna bolniška podpora.

Nekateri sodrugi pravijo, da je naša strokovna organizacija bojovna organizacija in da podpiranje svojih članov v slučaju bolezni ne spada v njen delokrog. Deloma imajo ti sodrugi prav, deloma pa tudi ne! Res je, da naša strokovna organizacija mora biti bojovna, ker bi drugače zgubila svoj značaj in svoj pomen. S tem pa še ni rečeno, da ne bi se smela udeleževati tudi na humanitarnem in dobrodelnem polju. Trditev nekaterih sodrugov, da je stvar vlade in kapitalistične družbe, da skrbi za bolne delavce, je navidezno sicer pravilna, v resnici pa vlada in vsa kapitalistična družba ne prispeva k bolniškemu ter nezgodnemu zavarovanju delavcev niti fika. To, kar na primer posamezen delodajalec prispeva iz „svojega“, ne prispeva in ne plačuje iz svojega, temveč ta svoj prispevek delavcu najpopreje odvzame ali kakor eksekutor zarubi na ta način, da delavcu za toliko in toliko manj plačuje in tako delavcu odvzeti znesek odračuna kot „svoj“ prispevek delavsko zavarovalnemu zavodu. Pri eventualni razlastitvi kapitalistov bi pač iz sredstev, ki so jih nagrabili, bilo mogoče ustanoviti fonde, nikakor pa ne stalnih dohodkov. In tako, kakor ima vsaka stvar svoj izvor v delu, tako bodo tudi vedno izvirali tekoči prispevki za delavsko zavarovanje iz delavčevega dela. Ako bi se pa postavili na stališče, da je stvar buržuazije podpirati bolne delavce, tedaj bi se logično in morda celo bolj opravičeno morali postaviti tudi na stališče, da je istotako stvar buržuazije podpirati tudi brezposelne delavce, ker je brezposelnost plod kapitalističnega gospodarstva. Dejstvo je, da

svoje zavarovanje plačuje delavec sam, vseeno ali se to zavarovanje izvršuje potem od buržuazije ustanovljenih zavodov ali pa potem delavskih strokovnih organizacij. Razlika je le ta, da v zavarovalnih zavodih, ki jih je za delavce ustanovila buržuazija, ta buržuazija z delavskim denarjem špekulira, se z njim okorišča, med tem ko s svojimi sredstvi v strokovni organizaciji včlanjeno delavstvo samo razpolaga. Najenostavnejše bi bilo, če bi se vso delavsko zavarovanje sploh preneslo na delavske strokovne organizacije.

Podpora, ki jo delavec od strani delavskega zavarovanja v slučaju bolezni dobiva, ne zadostuje, kajti jasno je, da rabi bolni delavec za čas bolezni več kakor takrat, kadar dela, dobiva pa znatno manj. Kako naj si opomore in kako naj okreva ter zbere zgubljene moči, če nima potrebnih sredstev zato? Mnogi bi morda dejali, da bi bilo stremeti za tem, da bi delavsko zavarovalni zavod zvišal podpore, pri tem pa ne pomisli nihče, da vsakemu zvišanju podpor sledi zvišanje prispevkov. Desetkrat pametneje pa bo, če namesto zvišanih prispevkov sedanjemu delavskemu zavarovanju — ki se nota bene nahaja pod odločujočim vplivom nasprotnikov naših gospodarskih, socialnih in družabnih stremeljenj — za dosego višje podpore, damo raje naši strokovni organizaciji nekaj več in si uvedemo sami bolniško podporo, ki bo ono od delavskega zavarovanja izpolnjevala. Da bolniška podpora, ki jo nudi delavsko zavarovanje, ne zadostuje, nam dokazuje dejstvo, da prihajajo neštevilne prošnje za izredno podporo od strani obolelih članov. In vrhu tega se po obratih zelo pogostoma za obolele člane pobira. Podpiranje obolelih članov se torej faktično že vrši, toda ne redno in na tak način, da se člane v obratih stalno nadleguje s pobiralnimi polami, kar na eni strani povzroča sitnosti, na drugi strani pa taka neprestana „fehtarija“ za prizadete obolele člane je, rekel bi, nekaj nekako miliščinarsko poniževalnega. Zato pravim, da bi bilo veliko pametneje uvesti v naši strokovni organizaciji redno bolniško podporo. Vsak član bi v danem slučaju vsaj natančno vedel, kaj in koliko mu gre. Izdatke v obliki zvišanih prispevkov bi si na drugi strani vsakdo prihranil, ker bi neprestano pobiranje za bolne sodruge po obratih odpadlo.

V kolikor imam pravilnike strokovnih organizacij lesnih delavcev posameznih držav v roki, imajo Zveze lesnih delavcev na Čehoslovaškem, Švici, Holandskem itd. tudi uvedeno bolniško podporo. Tam pa, kjer bolniške podpore nimajo, si pa pomagajo z nesigurnimi izrednimi podporami in pa s pobiranjem tako, kakor se to dogaja pri nas. Poleg tega bi se z uvedbo redne bolniške podpore dosegla v naši strokovni organizaciji tudi večja stabilizacija članstva, ker bi si vsakdo premislil predno bi zanemaril svojo prvo člansko dolžnost, to je redno plačevati svoj tedenski prispevek, zakaj imel bi vedno pred očmi zgubo svojih članskih pravic.

Smatram pa tudi za potrebno, da se zviša znesek, ki služi kot pomoč za kritje pogrebnih stroškov v slučaju smrti. Vdova po umrlem sodrugu prihaja v takem slučaju v hude škrípce, ker je po navadi vse, kar je bilo pri hiši, že bolezen vzela.

Vse to me je napotilo, da glede regulacije prispevkov ter podpor stavim sledeče predloge na diskusijo:

Vpisnina.

Vpisnina naj bi znašala 6 Din in ako kak bivši član drugič pristopi 12 Din. Vajenci, ki po svoji oprostivosti pristopijo tekom treh tednov, vpisnine ne plačajo.

Prispevki.

Pridrži se dosednji sistem treh razredov, vendar pa znašaj prispevek v I. razredu 5.50 Din tedensko, v II. razredu 3.50 Din tedensko, v III. razredu 2.50 tedensko.

Kvota podružnicam.

Kvota podružnicam znašaj kakor do sedaj 5%. Ker so po gori označeni tabeli prispevki višji kakor so bili do sedaj, nanese podružnicam namenjenih 5% primerno več in bo tako ustrezno tudi podružnicam. Potemtakem bo podružnicam ostalo in sicer od prispevka I. razreda 27 para, od prispevka II. razreda 19 para, od prispevka III. razreda 12 para.

Vpisnine se morajo odračunati glavni blagajni v celoti.

Brezposelna podpora.

Do sedaj je brezposelna podpora v prvem razredu znašala 4 Din, v drugem 3 Din in v tretjem 2 Din. Predlagam, da brezposelna podpora za prvi teden sploh odpade in da se začne z izplačevanjem te podpore z osmim dnevom brezposelnosti in to radi tega, ker je potreba pozneje večja, zato pa naj bo brezposelna podpora potem večja, ko jo vsakdo nujno rabi.

Brezposelna podpora naj bi znašala in sicer v:

I. razredu				
Štev. vplačanih prispevkov	Skozi tednov	Dnevno Din	Na teden Din	Skupno Din
52	5	10.—	70.—	350.—
156	6	11.—	77.—	462.—
260	7	12.—	84.—	588.—
364	8	13.—	91.—	728.—
520	9	14.—	98.—	882.—
II. razredu				
52	5	4.—	28.—	140.—
156	6	5.—	35.—	210.—
260	7	6.—	42.—	294.—
364	8	7.—	49.—	394.—
520	9	8.—	56.—	504.—
III. razredu				
52	5	3.—	21.—	105.—
156	6	4.—	28.—	168.—
260	7	5.—	35.—	245.—
360	8	6.—	42.—	326.—
520	9	7.—	49.—	441.—

Pravico do brezposelne podpore ima vsak član do najvišjih označenih zneskov tekom rednega koledarskega leta samo enkrat. Ako je član vso brezposelno podporo izčrpal, mora zopet vplačati daljših 52 tedenskih prispevkov, predno ima zopet pravico do iste. Pri tem v naprej vplačani prispevki ne prihajajo v poštev.

Potna podpora.

Potna podpora znaša za isti čas in ravno toliko kakor brezposelna podpora ter se izplačuje za nazaj; vendar se začne pravica do potne podpore, kadar je član vplačal vsaj 26 prispevkov. Ako je član izčrpal brezposelno podporo, nima tekom dotičnega leta več pravice do potne podpore in nasprotno, ako je član izčrpal to podporo na potovanju, nima v tem letu več pravice do brezposelne podpore. Ako pa je član prejemal v enem letu deloma brezposelno in deloma potno podporo, ne smeta obe podpore tekom koledarskega leta skupno presežati v gori navedenih tabelah označene najvišje zneske.

Bolniška podpora.

Na podlagi povišanih prispevkov naj se uvede, kakor sem že zgoraj omenil, tudi redna bolniška podpora, katera naj bi znašala:

Štev. vplačanih prispevkov	Skozi tednov	Dnevno Din	Na teden Din	Skupno Din
52	5	3.50	24.50	122.50
156	6	4.—	28.—	168.—
260	7	4.50	31.50	220.50
364	8	5.—	35.—	280.—
520	9	5.50	38.50	346.50

Ker je podpora za slučaj bolezni namenjena le onim sodrugom, ki dalje časa boleajo, predlagam, da se za prvih 14 dni ne izplačuje, temveč da se prične pravica do bolniške podpore še le s 15. dnevom bolezni.

Med tem ko je potrebno, da brezposelni član dviga svojo brezposelno podporo vsak teden, sem mnenja, da se bolniška podpora, odštevši prvih 14 dni, izplača za nazaj lahko tudi skupno. Bolniška podpora se bi smela izplačevati le proti izkazom o izplačani bolniški podpori od strani poslovalnic Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Bolniška podpora bodi za vse člane brez ozira na razrede enaka. Kdor je tekom enega leta izčrpal bolniško podporo, mora vplačati 52 novih tekočih prispevkov, predno ima zopet pravico do iste.

Preselilna podpora.

Ako se kak član z družino vred preseli v kak drug kraj in je ta kraj od prejšnjega bivališča oddaljen vsaj 25 kilometrov, mu je priznati preselilno podporo. Preselilno podporo določuje centralni odbor, upoštevajoč pri tem s preselitvijo nastale prilike in pa po razpoložljivih sredstvih. Ob enem pa velja, da preselilna podpora v nobenem slučaju ne sme presežati polovice dotičnemu članu pripadajoče brezposelne podpore. Izplačana preselilna podpora se smatra kot del izplačane brezposelne podpore in se prizadetemu članu kot tako tudi za dotično leto šteje.

Pomoč družini za slučaj smrti člana.

V slučaju, da član umrje, naj bi enkratna pomoč družini znašala

	I. razred Din	II. razred Din	III. razred Din
Po 52 tednih članstva	150.—	125.—	100.—
" 156 "	200.—	150.—	125.—
" 260 "	250.—	175.—	150.—
" 364 "	300.—	200.—	175.—
" 520 "	350.—	225.—	200.—

Podpora v slučaju stavke.

Podpora v slučaju stavke se določuje po razpoložljivih sredstvih in znaša v principu v

I. razredu

po 26 tednih članstva dnevno	12 Din	ali	84 Din	na teden
" 52 "	14 "	"	98 "	" "
" 156 "	16 "	"	112 "	" "
" 260 "	18 "	"	126 "	" "
" 364 "	20 "	"	140 "	" "
" 520 "	22 "	"	154 "	" "

II. razredu

po 26 tednih članstva dnevno	8 Din	ali	56 Din	na teden
" 52 "	10 "	"	70 "	" "
" 156 "	12 "	"	84 "	" "
" 260 "	14 "	"	98 "	" "
" 364 "	16 "	"	112 "	" "
" 520 "	18 "	"	120 "	" "

III. razredu

po 26 tednih članstva dnevno	6 Din	ali	42 Din	na teden
" 52 "	7 "	"	49 "	" "
" 156 "	8 "	"	56 "	" "
" 260 "	9 "	"	63 "	" "
" 394 "	10 "	"	70 "	" "
" 520 "	11 "	"	77 "	" "

Razno.

Vsak član ima pravico na pravno varstvo, toda le za spore, ki izvirajo iz meznega ali delovnega razmerja.

Po ureditvi gori označenih podpor vse izredne podpore odpa-
dejo, vendar pa o njih v izrednih slučajih odločuje centralni odbor.

Vsak član ima pravico na brezplačen strokoven list. Ravno
tako ima vsak član pravico do brezplačne souporabe društvene knji-
žice kakor tudi na vse ostale ugodnosti, ki jih strokovna organiza-
cija nudi.

Dvoje podpor na enkrat noben član prejemati ne more. Da
ostane vsak član, ki prejema kako podporo, s svojimi tedenskimi
prispevki na tekočem, mora ob prejemu podpore tekoče tedenske
prispevke sproti poravnati. Zato sem predvidel ne glede na ne-
delje in praznike tedenske podpore na sedem dni. Pred potekom
v gornjih rubrikah določene dobe nima nihče pravice do kake pod-
pore. Ravno tako nima nihče pravico do kake podpore, ako je s
poravnavo svojih tedenskih prispevkov zaostal več kakor osem tednov.

Kdaj naj stopijo novi prispevki in nove podpore v veljavo,
naj določi kompetetni forum.

Želim, da se o tem predlogu razvije stvarna razprava, pri
čemur pa naj ima vsakdo le koristi in interese skupne stvari pred
oči. Stojim na stališču, da se po novi uredbi podpor in prispevkov
kvalificirani in strojni delavci smejo sprejemati le v I. razred. II.
razred je namenjen vsem ostalim delavcem v starosti nad 18 let.
V III. razred pa se smejo sprejemati le mladostni delavci do 18.
leta starosti in delavke. Da si zagotove višje podpore, je članom
III. razreda prosto dano prestopiti v II. razred in članom II. razreda
v I. razred.

Že v naprej vidim odpor nekaterih članov proti povišanju pri-
spevkov. Povdarjam pa, da je povišanje prispevkov v III. in II. raz-
redu tako malenkostno, da niti v poštev ne pride. Nasprotno pa
so ugodnosti, ki jih predvidevam z ozirom na to povišanje, zlasti pa
uredba redne bolniške podpore tako važnega in dalekosežnega zna-
čaja, da stoterokrat odtehtajo neznatno povišanje prispevkov. Za I.
razred sem sicer predvidel znatno povišanje prispevkov, to pa se
je zgoditi moralo, če se hoče rešiti problem izdatne brezposelne
podpore. Sicer pa povišanje prispevkov v I. razredu članov na novo
ne bo obrenilo, ker podružnice, v katerih so člani večinoma uvrščeni
v I. razredu, itak že sedaj pobirajo po 6 in 7 Din na teden. Po-
višek se bo torej prenesel le iz podružnic na centralo. Na ta način
se bodo administrativni posli poenostavili, dotičnim podružnicam pa
bodo še vedno ostajali prebitki.

Bolniško podporo za enkrat ne kaže določevati višjo, kakor

sem jo, brez opasnosti za društvene finance. Ako bo bolniški sklad
naraščal, bo še vedno dana prilika bolniško podporo povišati, ne
da bi bilo treba tudi povišavati prispevkov.

V uvaževanje naj bo našim sodrugom povedano, da so tedenski
prispevki strokovnih organizacij lesnih delavcev v Avstriji, Češko-
slovaški, Švici, Holandiji itd. višje, kakor sem jih določil za našo
strokovno organizacijo.

Pri tolikih koristi, ki jih za člane predvideva nova uredba,
mislim, da kak izgovor, da so prispevki previsoki, odpade. Končno
sem pa tudi nazora, da bo le tista strokovna organizacija imela
privlačno silo, ki bo imela denar in bo svojim članom res tudi ne-
kaj nudila. In to sem hotel doseči.

I. T.

Zastonj trud.

Vsem nam je še v živem spominu poskus kapitalistične
demokratske stranke, da si vstvari tudi med delavstvom za-
slombo. Šlo se je demokratom za to, da si ustanove tudi
med delavstvom svoje kadre, ki bi buržuaziji demokratskega
kalibra bili vsak čas na razpolago. Udariti dve muhe na en-
krat so hoteli, zadeli pa niso niti ene. Prvič so si, kakor re-
čeno, hoteli vstvariti kadre med delavstvom, ki naj bi jim
služili zlasti ob volitvah, drugič pa so hoteli napraviti med
delavstvom še večji razdor negoli itak že je, tako da bi po-
stalo delavstvo za pokret v vsakem oziru popolnoma nespo-
sobno. Veliko so gospodje demokrati v ta namen žrtvovali.
Povsod, kjer so se nahajali delavci, so pošiljali svoje agita-
torje in izdajali list pod imenom „Unija“, katerega so po-
šiljali vsakemu, če so le zvedli za naslov. Čeprav niso imeli
demokrati v svoji delavski(?) Uniji nikoli nobenih članov, so
ustanovili ter vzdrževali tajništvo. Namestili in plačevali so
uskoke Zupana, Curhaleka in druge, pomagalo pa ni demo-
kratski nič. Zdravega proletarskega, razrednega instinkta de-
lavcev se jim ni posrečilo prevariti. Vsi napori gospodov
demokratov so ostali brezuspešni; zastonj so bile težke denarne
žrtve, kampanja obrekovanja in blatenja vsega, kar je bilo
delavskega, se jim ni obnesla. Končno so obupali in so naj-
preje list „Unijo“ zmanjšali, potem pa sploh ustavili in tudi
po kaki demokratski, delavski „Uniji“ ni nobenega duha ne
sluha več. Ko so demokrati z ustanavljanjem demokratske
organizacije doživeli popolen fiasko, so uvideli, da z direktno
agitacijo med delavstvom ne dosežejo ničesar in da na ta način
delavskih volilcev za demokrate ne bo, so začeli loviti kaline
med delavci potom nacionalnih organizacijah, zlasti „Orjune“,
Računali so s tem, da so delavci še vedno toliko naiivni in
da jim bo imponirala uniforma, gratis pojedine, pijača itd.
Na te svoje limanice so sicer vjeli nekaj delavcev, toda ve-
selje demokratov bo silno kratko, ker si bo vsakdo premislil,
da bi za demokratsko buržuazijo nosil svojo kožo no trg in
da bi tvoril priganjača za isto. Samo kratek čas še in ne bo
ga več delavca, ki bi hotel opravljati hlapčevsko delo za de-
mokratsko gospodo in ščititi kapitalistične interese te gospode.
Torej tudi tukaj ne bo nič. Demokratje to dobro vedo in
čutijo, zato so se v zadnjem času vrgli z vso vehemenco na
privatne nameščence. Če se bo hotelo privatnim nameščencem
vdinjati se kapitalističnemu demokratstvu — dvomimo. Urad-
ništvo kakor tudi privatno nameščenstvo je bilo od strani de-
mokratov sicer že nešteterokrat prevarano. Ni pa izključeno,
da se v prvem momentu morda kako malo številce privatnih
nameščencev uda pritisku, vabam in obljubam demokratske
gospode, trajnosti pa tudi to ne bo imelo.

Privatni nameščenci so razen bančnih ravnateljev in višjih
bančnih uradnikov sami reveži, kojih prostor prav za prav
ni nikjer drugje kakor v vrstah delavstva. Spoznanje svojega
pravega položaja pa jim brani njihova pomanjkljiva zavest
in menda jih je celo tudi nekoliko sram svoje lastne mate-
rične ter duševne revščine. Ti privatni nameščenci so imeli

že neke začetke strokovne organizacije, toda liki veterinjaki so jo zapustili, zopet ustanovili in zopet zapustili, tako da so ostali samo še nekaki ostanki.

In demokratska gospoda, ki ni pri delavcih ničesar opravila, se je vrgla na te ostanke organizacij privatnih nameščencev ter se v potu svojega obraza trudi, da bi tem ostanekom vdihnili novo življenje, in upa, da si bo na ta način vstvarilo nadomestilo za to, česar med delavstvom ni dosegla. V to svrhu so vpregli gospodje demokratije svojega pristaša in že dobro preskrbljenega privatnega uradnika g. Urbančiča. Mi bi se za stvar niti ne zanimali in bi mirne duše prepustili privatne nameščence, ki se sami sebi lažejo z domišljijo, da so nekaj več kakor so delavci, svoji usodi, ker morajo sami priti do spoznanja, da so bolj lačni kakor so delavci, če ne bi g. Urbančič kot eksponent demokratov pri svoji agitaciji ogrožal socialno politične institucije, ki si jih je delavstvo s tolikim trudom priborilo. Na nekem konventikeljnu privatnih nameščencev, kjer je Urbančič na bombastičen način govoril o ustanovitvi neke zveze društev privatnih nameščencev, čeprav vsa ta društva skupaj nimajo članov niti za eno društvo, je v pomanjkanju drugega agitacijskega materiala pričel dokazovati, da je „nujna potreba“ za privatne nameščence ustanoviti posebno, neko kyasi zbornico privatnih nameščencev! Po mnenju g. Urbančiča bi se torej Delavska zbornica imela razcepiti na dva dela! Zakaj, tega g. Urbančič menda niti sam ne ve. Ali je morda za privatne nameščence preponizevalno, ker nosi Delavska zbornica ime delavska? Na ljubo Urbančiča naj bi se torej začelo s cepanjem Delavske zbornice. To menda ne bo šlo. Taisti Urbančič pa dobro ve, da še sedanja Delavska zbornica nima potrebnih sredstev za intenzivno in uspešno delo, kje naj vzamejo sredstva dve? Urbančič tudi dobro ve, da je mogoče aparat Delavske zbornice razdeliti na oddelke brez cepitve. Vse to Urbančič dobro ve, zato pa tudi njegovo agitacijo ne moremo imenovati drugače kakor demagogijo. In ravno gospoda v demokratskem taboru ima svoje ljudi v vladi, ki bi prav lahko pritisnili, da se finančno vprašanje delavskih zbornic že enkrat reši. Namesto tega pa pripovedujejo bajke o posebni zbornici v svesti, da so demokrati sploh nasprotniki vsakega stanovskega zastopstva delavcev in privatnih nameščencev. Zato rešitev finančne plati delavskih zbornic sabotirajo. Mi proti vsaki cepitvi Delavske zbornice protestiramo ter zahtevamo, da se končno prično pobirati doklade za isto, kakor to predvideva zakon. Vsekakor pa nimamo ničesar proti temu, če se za g. Urbančiča določi čisto posebna „zbornica“ v nekem zavodu v bližini M. D. v Polju.

Brez nas.

Že dalje časa se govori, da v ministrstvu za trgovino in industrijo izdelujejo za vso državo enoten obrtni zakon. Da je tak zakon potreben, o tem ni nobenega dvoma. Tudi to je potrebno, da se vstvari enotne zakone. Vendar pa ti zakoni bodo imeli le tedaj pravi pomen, če bodo prikrojeni dejanskim razmeram v državi, ki pa so precej različne. Pred vsem pa je nujno potrebno, da ne bo tak zakon, kakor je n. pr. ravno obrtni, enostranski, to se pravi, da ne bo prikrojen zgolj le iz vidika interesov delodajalcev.

Že staroavstrijski obrtni zakon nas uči, da tak zakon posega prav globoko ne le v gospodarsko eksistenčno razmerje obrtnikov in podjetnikov samih, ampak da posega tudi na stotero načinov v delovne odnose med delavcem in delodajalcem. Vrhutega urejuje tudi jurisdikcijo v kolikor pač prihaja v poštev, pri kateri pa je delavec močno prizadet.

Omenjamo, da se potom obrtnega zakona urejuje obrtno sodstvo, usposobljenost delavcev in delodajalcev, obrtno šol-

stvo itd., same stvari, ki jih delavci v svojem lastnem interesu ne smejo prezreti.

Novi obrtni zakon se bo dotikal tudi nekaterih stvari, ki so deloma že rešene z zakonom o zaščiti delavcev, in ako bi se vstvarjal obrtni zakon enostransko, bi se prav lahko pripetilo, da bi se posamezne določbe zakona o zaščiti delavcev in obrtnega zakona križale v neprilog delavcev. Nadalje bo novi obrtni zakon tudi določeval pravno razmerje obrtniških zadrug in fiksiral pravno ter kompetenčno stališče trgovskih in obrtniških zbornic. Tudi to je stvar, ki se ne malo tiče delavcev, ker nam ne more biti vse eno, kakšno stališče bo v novem obrtnem zakonu določeno delavskim strokovnim organizacijam in delavskim zbornicam. Vse to so stvari, ki že po svoji naravi ne dopuščajo enostranske reševanje. Toda mi živimo v Jugoslaviji in s tem je povedano vse, posebno za onega, ki zasleduje razvoj zakonodaje in delo upravne mašinerije.

Osnutek obrtnega zakona je izdelan in pričakovati je bilo, da predloži vlada ta osnutek vsem onim krogom, ki jim je namenjen in ki se bodo morali pozneje po njem tudi ravnati, da izrečejo o njem svoje mnenje predno ga predloži narodni skupščini v sprejetje. Nič tacega! Vlada je sicer pozvala vse mogoče organizacije in korporacije delodajalcev, naj se o osnutku novega obrtnega zakona izjavijo, naj izrečejo o posameznih važnih poglavjih svoje mnenje ter dajo eventualne izpreminjevalne nasvete itd., ni pa pozvala niti ene delavske korporacije! In tako smo bili priči, da so sredi julija t. l. v Beogradu potom svojih zastopnikov zborovale vse organizacije obrtnikov ter industrijcev in trgovske ter obrtniške zbornice iz Srbije in Vojvodine ter precizirali svoje stališče napram predloženemu osnutku — brez delavcev!

Priči bomo ankete obrtniških zadrug, Zveze industrijcev, trgovske in obrtniške zbornice itd., katera se bo vršila v Ljubljani in na kateri bodo tudi slovenski podjetniški krogi zavzeli svoje stališče napram osnutku novega obrtnega zakona, zopet — brez delavcev!

In tako postopanje naj bo izraz toli hvalisane jugoslovanske demokracije?

Če so prevaro in laž krstili z imenom demokracije, tedaj je to ime za tako ravnanje pravi izraz, kajti demokracijo so pri nas degradirali na stopenj pocestne vlačuge.

Ni je obrtniške delavnice ne tovarne ne kakega drugega podjetja, ki bi moglo eksistirati brez žive delovne sile delavcev in vendar ima vlada toli žalosten pogum in imajo podjetniški krogi toli drzno čelo, da glavnega faktorja, ki je predpogoj vsake obrti in vsake industrije ter vsake produkcije sploh, to je delavca, na tako nezaslišan in krut način prezirajo in žalijo.

Delavec je v produkciji in narodnem gospodarstvu element, kojega izločitev bi pomenjalo propast vsega. Najmanj, kar je delavec spričo tega dejstva opravičen zahtevati, je to, da se ga prizna kot enakopravnega činitelja. Namesto tega pa se rešuje take važne stvari kakor je obrtni zakon brez njega z očitnim namenom, da se ga enostransko prikroji v prilogo delodajalcem. Pristransko skrupucalo se potem na „demokratičen“ način delavcu oktrojira, ne da bi se ga vprašalo ali je zadovoljen ali ne.

Centralno tajništvo delavskih zbornic v Beogradu je vložilo proti takemu enostranskemu postopanju protest pri ministrstvu za trgovino in industrijo, v katerem je povdarjalo, da ne gre upoštevati samo interese delodajalcev na škodo delavcev. Protestu se v polni meri pridružujemo ter zahtevamo, da se zaslišijo tudi strokovne organizacije delavcev in delavske zbornice ter da se njih mnenje pri končni redakciji osnutka obrtnega zakona v polni meri upošteva.

Na državljane druge vrste se degradirati ne damo.

Da je tako preziranje od strani vlade in drugih krogov mogoče, na tem nosi delavstvo tudi samo dobršen del krivde. Vsled brezpomembnih malenkosti se med seboj kolje, ne da bi posvečalo potrebne pozornosti svojim strokovnim organizacijam. Oslabljenost strokovnih organizacij pa rodi posledice, ki postajajo lahko za cele generacije usodepolne.

Ker niso naše strokovne organizacije tako močne kakor bi treba bilo, zato gospoda dela lahko, kar hoče, ker se zaveda, da se nas ni treba bati. V tem oziru se bo moral izvršiti popolen preokret. Ne igrati se z revolucionarnimi frazami, solidnega, intenzivnega in požrtvovalnega dela nam bo treba, pred vsem dela za ojačanje našega strokovnega pokreta.

Slučaj tihoči se osnutka obrtnega zakona dovolj krepko izpodbija napačno in usodepolno mnenje nekaterih naših sodrugov, da je strokovna organizacija potrebna samo takrat, kadar se gre za kako mezdnó gibanje. Upajmo, da nas bodo taki udarci spametovali.

Praktični sejmarji.

Nekaj časa sem imamo v Ljubljani vsako leto takozvani velesejem. Velesejme prirejajo tudi v Zagrebu in kakor čujemo hočejo prirejati velesejme tudi v Beogradu. Manija velesejmov se je v Evropi razpasla tako, da jo skoraj ni države, kjer ne bi prirejali velesejmov. Namen teh velesejmov je reklamno gospodarski. Ker pa vsaka stvar, katere je preko mere, škoduje, tako se bodo tudi ti velesejmi preživeli, kajti razstavljalci se bodo kmalu naveličali nositi ogromnih troškov, ki v primeri z napravljeno kupčijo običajno niso v nobenem skladu. Kot prvi so v Jugoslaviji pričeli z velesejmi v Ljubljani, potem je prišel na vrsto Zagreb in več iz kapricioznosti, samoljubja in avtoritativne domišljije, kakor pa iz potrebe bo prišel na vrsto Beograd. Pa ostanimo pri ljubljanskem velesejmu. Tu so že lani zijali številni prostori v paviljonih praznote, ker ni bilo razstavljalcev, ki bi jih bili zasedli. Ako pa pogledamo reklamno prakso prirediteljev ljubljanskih velesejmov, nas ne bo čudilo, če bo praznота vsako leto še večja. Na plakatih, ki se jih inozemski velesejmi poslužujejo, da vabijo z njimi na obisk, so običajno naslikani razni izdelki industrije in obrti tako smiselno, da odgovarjajo prireditvi in namenu. Plakat velesejma v Libercih predstavlja vlak, ki pelje na velesejem, iz oken vagonov visijo zastavice v barvah vseh narodnosti in tako daje prireditvi znak mednarodnosti. Pri nas smo na plakatih za prve ljubljanske velesejme videli veliko zobčasto kolo, kojega zobje so bili na levi strani nagnjeni na levo stran, na desni strani pa na desno stran. Ljudje od stroke so se smejali in najbrže so se pri misli, kako bi funkcioniralo kolo pri stroju s kontrarno nagnjenimi zobmi, smejali povsod, kamorkoli so te plakate razpošiljali. Ozadje plakata pa so tvorili mogočni cerkveni zvoniki tako, da je izgledalo, kakor da bi na ljubljanskem velesejmu prodajali tudi cerkve!

Reklamni plakat za letošnji ljubljanski velesejem, ki se ima vršiti meseca avgusta, pa je tako originalno neumen, da je edini svoje vrste. Njegovo ozadje tvori mesto Ljubljana v popolnoma črni barvi. Iztaknute so seveda zopet cerkve in zvoniki; nad vso to črno sliko pa vihra velikanska narodna zastava. Bolje karakterizirati gospodje prireditelji dejanski stan niso mogli; črno Ljubljano zakriva narodna zastava!

Velesejmska gospoda torej še vedno ponuja cerkve, zvonike in kot nameček letos tudi trobojnice. Vprašanje samo je, če Avstrijci, Italijani itd. ne bodo rekli, naj si naše cerkve in zastave sami pridržimo. Namesto, da bi dali celemu velesejmu internacionalni značaj — če že hočemo napraviti kaj kupčije

dajemo tujcem v slikah razumeti, da je naš ljubljanski velesejem namenjen izključno le Jugoslovanom in da pripadniki drugih narodnosti na njem nimajo kaj iskati. Bolj intenzivno tujcev odbijati ne moremo. Lahko smo ponosni, svoj cilj smo dosegli, tuje bodo izostali, razstavljalci bodo po končanem velesejmu sicer tarnali in javkali, kako škodo imajo, kakor bodo hoteli, sejmska uprava bo deficit poravnala s tem, da bo v časopisju lancirala izmišljotine o stomilijonskih sklenjenih kupčijah, o katerih pa noben razstavljalac ne bo ničesar vedel! Toda nič ne de, glavno je, da smo svetu v obliki naslikanih trobojnic pokazali, da smo Jugoslovani, makar če ob tem jugoslovanstvu tudi poginemo.

Izjava.

Ob priliki zadnje ponočne rabuke na voglu Magdičeve trgovine v Ljubljani, kjer je bil kakor znano ustreljen Zadravec, je bil udeležen tudi mizar Stare. Baš z ozirom na to, da je bil zraven tudi mizar Stare, skušajo ta slučaj v nekaterih krajih neki „prijatelji“ naše strokovne organizacije porabljati kot dobrodošlo priliko za protiagitacijo. Ti duševni revčki se trudijo lesnim delavcem slikati stvar tako, kakor da bi bila naša strokovna organizacija udeležena na tem nočnem poboju, ker je bil Stare mizar, torej lesni delavec. Iz tega sledi — tako modrujejo ti „zavedni“ modrijani, ki sami seveda še niso bili nikoli strokovno organizirani — da je tudi naša strokovna organizacija v nekaki zvezi z orjunaštvom! V Starem trgu na primer se je našel človek, ki s takimi neumnimi čenčami krošnjari okoli s prozornim namenom, da našo strokovno organizacijo oblati in v očeh lesnih delavcev poniža.

Z ozirom na take govorice, ki jih posamezniki širijo ali iz neumnosti ali iz zlobe, podpisana izjavljava: Mizar Stare je svoječasno res bil član Osrednjega društva lesnih delavcev, od začetka meseca decembra 1923 pa ni več! Dokler je bil Stare član naše strokovne organizacije je bil pošten človek, da pa se je pustil speljati na kriva pota, zato nosi odgovornost sam. Da bi pa nosila naša strokovna organizacija za ponočnjaška banditstva soodgovornost za ljudi, ki niso njeni člani, tega pa menda niti dotični „častivredni“ obrekovalci ne morejo zahtevati. Sicer pa itak vsak naš zaveden član ve, da je naše Osrednje društvo strokovna organizacija lesnih delavcev, stoječa na internacionalnem, proletarskem, razrednem stališču in da kot taka nima z od režima in kapitalistov podpiranimi orjunaškimi traparijami prav ničesar opraviti. Zato, sodrugi, zavežite obrekovalcem in lažnjivcem jezik.

Andrej Bradeško
tajnik.

Ivan Tokan
predsednik.

Teror nad vajenci.

Gospodje obrtniki se dogovarjajo in v svojih zadrugah sklepajo kako bi rokodelske vajence delavskemu pokretu popolnoma odtujili. V „Obrtnem Vestniku“ čitamo sledečo vest:

„Organiziranje vajencev v političnih organizacijah. Zadruga ključavničarjev v Ljubljani in zadruga krovcev sta sklenili, da zadrugi pripadajoči vajenci ne smejo biti organizirani v nobeni politični organizaciji. Če bi bili vajenci kljub temu člani takih organizacij, je to zadosten povod, da se učno razmerje razdre. Ta odločba se bo odslej stavila tudi v učne pogodbe. Zveza obrtnih zadrug se povsem strinja s tem sklepom in priporoča vsem zadrugam, da napravijo tudi take sklepe.“

Nastane vprašanje, katere organizacije so politične in katere ne? Tega gospodje obrtnih zadrug ne povedo in tudi vedo, zakaj ne. Njihovi sklepi so namreč naperjeni izključno le proti delavskim organizacijam, to pa brihtne glavice zamolče in stvar enostavno pavšalirajo. Če vajenec na primer pristopi h kaki podružnici „Svobode“, bodo na podlagi svojega sklepa mojstri že lahko rekli, da je „Svoboda“ politična organizacija, ker je „Svoboda“ delavska; isto bodo lahko trdili o delavskih telovadnih enotah, delavskih dramskih odsekih itd.,

ker so vse te organizacije delavske, čeprav se s politiko ne pečajo; toda razredne so in se v njih mladina ne vzgaja v bidermajerskem duhu naših obrtnikov, katerim za enkrat ne manjka še nič drugega kakor to, da si puste rasti dolge lase, iz katerih bi spleтали kitajske kite. Te kite bi jim dobro pristojale in bi vsaj javno dokumentirale njihov duševni mentalitet.

Če bo tak mojster slučajno član „Sokola“, tedaj gotovo ne bo imel ničesar proti temu, če bo njegov vajenec tudi član rokodelskega naraščaja, čeprav je „Sokol“ izrazita organizacija demokratske stranke in je torej politična. Tudi „Orjunaš“ bo smel tak vajenec biti. In če bo mojster klerikalec, bo vajenec smel biti član orlovske politične organizacije klerikalne stranke. Demokrati in klerikalci proglašajo svojega „Sokola“ odnosno „Orla“ za kulturno organizacijo, v resnici pa smatrajo te in še druge take organizacije kot oporo svojih partizanskih tendenc. Tvoriti člen, in če je ta člen še tako neznamenit, vajenci v demokratski ali klerikalni politični verigi smejo, člani delavskih kulturnih društev pa vajenci kot sinovi delavcev-proletarcev biti ne smejo. Demokratski in klerikalni obrtniki bi torej svoje stranke radi ojačali na račun delavskega pokreta. Ni jim dosti, da so zastoj vzeli v zakup delovno silo mladega človeka, še duševno ga hočejo zaslužiti.

Upamo, da bo poskrbljeno za to, da gospodom demokratskim in klerikalnim obrtnikom v tem pogledu ne bo šla pšenica v klasje. Če bi se gospodje pri obrtnih zadrugah v toliki meri brigali za vajence, da bi isti postali dobri, res kvalificirani delavci, bi veliko pametneje napravili. Namesto tega pa ubogo vajeniško paro izrabljajo večinoma za hlapčevska dela. Potem pa dokazujejo, da nimajo kvalificiranih delavcev, in zahtevajo od oblasti, da se jim dovoljuje import inozemcev.

Naloga zavednih delavcev bo, da preprečijo zastrupljanje mladih duš po demokratskih in klerikalnih organizacijah. Vajenci so sinovi delavskih staršev, torej našega razreda, in ti vajenci si bodo morali vse svoje žive dni služiti kruh kot delavci, kot taki se bodo morali boriti z nami vred proti onim, ki bi jih razredno radi kastrirali. Ne dopustimo, da bi vajenci na željo delodajalcev postali naši janičarji.

Ali je strojno mizarstvo že tovarniški obrat?

V nekem konkretnem primeru je podala ljubljanska Trgovska in obrtniška zbornica o obrtnopravnem značaju mizarских delavnic, ki obratujejo s stroji na parni, odnosno električni pogon, zanimivo izjavo, ki jo priobčujemo v sledečem:

Podpisana zbornica na podlagi zaslišanja Obrtne zadruge rokodelcev za okraj K. in M. B.-ove izjavlja, da mizarškega obrata slednjemavedene ni smatrati za tovarniški, temveč za nekoliko modernejši rokodelski obrat, za tako zvano strojno mizarstvo.

M. B. navaja, da ima v svoji mizarški delavnici razen strojevodje, ki oskrbuje lokomobil 8 HP, zaposlenih še pet mizarjev in enega učenca. Pripomniti je, da ravnokar navedena lokomobila služi tudi za pogon tovarniške delavnice za zaboje. Za izdelovanje pohištva so glasom njenih navedb montirani sledeči stroji: stroj za oblanje, izrezovalni stroj z vrtalnikom in cirkularjem, stružni stroj, tračna žaga in še posebni cirkular. Delo se vrši po načelu delitve in lastnica obrat le vodi, ne da bi se sama udeleževala manualnega dela. Mesečno se producira osem oprem za manjša stanovanja, in sicer na zalogo za razprodajo na debelo. Obratni kapital dosega vsoto 250.000 Din. Lastnica namerava vpeljati pozneje še električni pogon.

Tem navedbam B.-ove nasproti pa navaja Obrtna zadruga rokodelcev za okraj K. v svojem dopisu zbornici, da ima prijaviteljica v svoji mizarški delavnici zaposlene tri pomočnike in enega vajenca, da izdeluje stavbno in drugo pohištvo le po naročilu, v malem obsegu in ne na zalogo. Ista zadruga v svoji izjavi okrajnemu glavarstvu v K. z dne 26. decembra 1923 opozarja, da ima enake stroje, kakor B.-ova, tudi mizarški mojster H., katerega obrt je rokodelski.

Poročilo okrajnega glavarstva v K. navaja, da se je ob priliki lokalnega oglada ugotovilo, da je imela dotičnega dne mizarška delavnica prijaviteljice v zalogi eno naročeno spalnico, v delu pa tudi le eno samo naročeno garnituro in nekaj drugih malenkosti.

Tudi če bi navedbe gori označene zadruge in ugotovitve konjiške obrtne oblasti ne odgovarjale resnici in bi vpis mizarške delavnice, kakor ga podaja B., držal v celoti, bi tega obrata ne mogli šteti med tovarniške. Šlo bi le za modernizirano mizarško rokodelsko delavnico, za tako zvano strojno mizarstvo, kakršnih imamo po Sloveniji zelo mnogo, posebno v krajih, kjer je na razpolago električna pogonska sila. V Ljubljani imamo celo vrsto mizarških podjetij, ki delajo z desetkrat večjim številom delavcev, izdelujejo mnogo večjo količino raznega pohištva, obratujejo s stroji in gre njih obratovalna glavica do mnogo višje vsote kakor B.-ove. In vendar jih obrtna praksa pa tudi javnost smatra le za rokodelska in ne tovarniška podjetja. Če odgovarjajo navedbe zadruge rokodelcev v K. in tamošnjega okrajnega glavarstva resnici, o čemer pač ni dvoma, potem še celo ne presega obseg prijaviteljičinega obrata velikosti običajnih srednjih rokodelskih, mizarških obratov.

B.-ovi gre, kakor je sklepati iz vsega njenega postopanja, za priznanje tovarniškega značaja njenemu podjetju le zato, da se na ta način izogne predpisom o dokazilu usposobljenosti, kakršno se za obrate tega obsega in vrste sicer zahteva. Temu na ljubo pa nikakor ne gre prelomiti dosedanje prakse pri odločanju, če je kak obrat tovarniški ali ne.

Bodoča evropska žetev.

Posevki v severni Evropi so letos precej zaostali in to radi dolgotrajnega mrzlega vremena.

Veliko bolje je v srednji Evropi, kjer so dosedaj napravile škodo samo sporadične nevihte. Največ škode je napravil pred par tedni orkan na Ogrskem. V Češkoslovaški je stanje posevkov zadovoljivo, v Rumuniji radi suše bolj slabo. V Avstriji se obeta izredno dobro žetev. Kakor poroča internacionalni agrarni institut v Rimu, bo letos na svetu nadprodukcija pšenice. Ta institut je izračunal, da znašajo rezervne zaloge pšenice v eksportnih državah približno 30 milijonov ton, medtem ko znaša skupna potreba vseh uvoznih držav 14 milijonov 200.000 ton.

V Zedinjenih državah Severne Amerike je pričakovati tolikšno nadprodukcijo, da je vlada Združenih držav predložila parlamentu predlog o valorizacije pšenice. Na podlagi tega osnutka bi vlada severoameriških Združenih držav odkupila pšenico od producentov po ameriških dnevnih cenah in jo potem ponudila na evropskih tržiščih pod tamkajšnjo tržno ceno. Na ta način upajo severoameriške Združene države plasirati na evropskih trgih svoj prebitok na pšenici. To je važno radi tega, ker se obeta jeseni močna konkurenca ruskega žita, ki bo — po ruskih poročilih — prišlo v velikih množinah na evropski trg.

To so vsekakor zanimive vesti. Po njih bi se dalo soditi, da bomo jedli cenejši kruh, nikar se pa ne veselimo, kajti naši veletrgovci z vlado vred že premišlujejo, kako bi se z visokimi carinami na uvoz žita dalo preprečiti padanje cen. Profit nad vse!

Socialna politika.

V zadnjem času smo priobčili članek, kateri se je naslonil na sklep Okrožnega urada za zavarovanje delavcev in ki se je nanašal na pravice članov oziroma zavarovanih delavcev glede popravljanja in nabave potrebnih zob. Moderno zdravstvo polaga ravno na dobro, zvečanje sposobno zobovje veliko važnost, ker tisti, ki hrane ne more vsled slabega zobovja dovoljno prežvečiti, je podvržen boleznim v želodcu, ki čestokrat povzročajo telesno hiranje in temu konsekvantno jetiko. Popravilo zob so v stanu vršiti le praktični zobozdravniki ali zobni tehniki. Drugi zdravniki konstatirajo sicer lahko pomanjkljivost zobovja, toda za faktično in praktično izvedbo popravila zobovja so pa le oni poklicani, ki imajo tozadevno potrebno prakso. So pa kraji, kjer se nahajajo v večjem ali manjšem številu člani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, izmed katerih bi marsikdo nujno potreboval popravilo svojih zob ali nadomestilo svojih slabih odnosno izpadlih zob, ni pa v takih krajih čestokrat noben zobozdravnik. Kaj naj v tem slučaju napravi delavec-član Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, ki rabi popravilo svojega zobovja? Ako ni v okraju zobozdravnika, treba iti, kakor običajno, k zdravniku, ki v dotičnem kraju ordinira za člane Okrožnega urada za zavarovanje delavcev in od tistega zahteva, da ugotovi, kaj mu pri zobovju manjka in česar mu je treba, da bo to zobovje zopet intaktno. To

ugotovitev mora na željo popravila zobovja potrebnega delavca poslati s priporočilom direktno na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani (ne na poslovalnico tega urada dotičnega kraja). Okrožni urad za zavarovanje delavcev v slučaju potrebe nakaže prizadetemu delavcu zobozdravnika in mu tudi povrne vozne stroške do zobozdravnika in nazaj. V slučaju, da zdravnik tega ali onega kraja ne bi hotel izvršiti preiskavo zob in poslati svoje mnenje glede popravila zobovja na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, naj, v kolikor so prizadeti člani Osrednjega društva lesnih delavcev, to javijo tajništvu naše strokovne organizacije.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razglasa, da je prijavnice in objavnice za člane, prijavnice in objavnice obratov in druge tiskovine, ki so se doslej dobivale le pri njegovih ekspoziturah, oddal v razpečavanje trgovinam, prodajalnam tobaka, zadrugam in občinskim pisarnam, tako da delodajalcem poslej ne bode več treba naročati jih po pošti ali hoditi po več ur daleč ponjo, temveč jih bodo lahko dobivali vsak v svojem kraju. Povsod se bodo dobivala tudi potrdila o zaposlenosti obolelih članov in kuverte za poštnine prosto pošiljanje prijav, objav in službenih dopisov ekspozituram in uradu. Vsa oddajna mesta tiskovin so označena z opozorilnimi tablam. Ako bi v katerem kraju oddaje tiskovin še ne bilo, blagovolijo naj prizadeti na to opozoriti pristojno ekspozituro, ki bo potrebno ukrenila.

Gospodarstvo.

Gozdno bogastvo Jugoslavije. Jugoslavija ima 7,530.000 hektarov gozda, to je 33% njene površine in 41,8% njenega produktivnega sveta. Na prebivalca pride 620 m² gozda. 4,800.000 hektarov je listovega gozda, 1,030.000 iglastega in 1,070.000 mešanega. 43% je last države, 31% čista privatna last, 26% pa last občin, cerkvene uprave itd. Vsako leto računajo, da prirastejo trije metri na 1 ha pri visokem gozdu, ki ga je 5,5 milijonov ha, in poldrugi meter pri nizkem gozdu, ki ga je dva milijona hektarov, vsega skupaj torej okoli 20 milijonov. Državni gozdovi dobijo na leto 10,650.000 metrov prirastka, pa ga niti malo ne izkoristijo v polnem obsegu; neizkoriščenih ostane več kot poltretji milijon metrov. Kljub temu, da porabi vsak prebivalec 1-10 metrov zase, ostanejo še ogromne množine za izvoz. Gredo pa v prvi vrsti v Italijo, Avstrijo, na Grško in Francosko, v Švico in Nemčijo, na Angleško, Holandsko in v Turčijo. Izvoz gre v istem razmerju kvišku, kakor seboljšujejo prometna sredstva. Leta 1921. je imela država iz državnih gozdov 49,155.000 Din čistega dobička, l. 1923. pa skoraj še enkrat toliko. Z gozdnim gospodarstvom se peča 250 akcijskih družb, pa male gozdne industrije še niso prištete. Žag s parnim in električnim obratom je 302, majhnih žag z vodnim pogonom 2376, velikih tovarn za izdelovanje pohištva 12, manjših podjetij pa precejšnje število. Pri izkoriščanju naših gozdov je na polovico soudeležen inozemski kapital.

Novo posojilo — nov puf. Jugoslovanska vlada se pogaja z italijansko za novo posojilo v znesku 600 do 1000 milijonov lir. Pogajanja vodi neki italijanski bančni sindikat, pri katerem so soudeležene poleg drugih še „Banca commerciale italiana“, „Banca Adriatica“ in „Banca commerciale Triestina“. Za posojilo zahtevajo Italijani sedemodstotne obresti in amortizacijo (povračilo) v dvajsetih letih. Koliko bodo zaslužili posamezni mešetarji, poročilo ne pove. Naša vlada pravi, da bo to posojilo uporabila predvsem za zgradbo železnic. Izkušnje pa nas uče, da od takih posojil za zgradbo železnic, čeprav so v resnici potrebne, ostane silno malo ali pa nič. Značilno pri teh pogajanjih je, da italijanska vlada poleg raznih drugih ugodnosti hoče imeti tudi to, da smejo pri izkoriščanju naših gozdov in drugih delih biti zaposleni samo italijanski delavci in inženjerji!

V kolikor poznamo nacionalizem in patriotizem naših patentiranih Jugoslovancev, ki se pričinja in konča pri lastnih žepih, ni izključeno, da bodo Italijani s svojo nesramno zahtevo tudi prodrli. Facit vsega posojila bo, da si bodo nekateri člani znanih porodic opomogli, da bo preko glave že zapufana država še bolj zapufana in da bo znatno število naših lesnih delavcev v gozdih ter na žagah ob zaslužek in kruh. Če pa bodo hoteli domači lesni delavci tako gospodarstvo gledati, je drugo vprašanje.

Nova lesnoindustrijska družba. Ministrstvo za trgovino in industrijo je dovolilo ustanovitev nove delniške lesnoindustrijske družbe pod imenom „Vera“. Sedež družbe bo Kovin. Delniški kapital bo znašal 3,000.000 Din. Družba „Vera“ bo v svoj obrat prevzela tudi že obstoječo tovarno pohištva, žago in trgovino z lesom v Kovinu. Vsa ta podjetja je dosedaj opravljala „Kovinska banka“. Lesna industrija je potem takem še plodonosna.

Shodi.

Maribor. Zapisnik polletnega občnega zbora podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev v Mariboru, ki se je vršil dne 15. junija 1924 ob 10. uri dopoldne v „Ljudskem domu“ s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, 2. čitanje zapisnika, 3. poročilo blagajnika, 4. volitev novega odbora, 5. razno.

Uvodoma pozdravi v imenu odbora s. Kolar navzoče ter odpravlja srednje obiskani polletni občni zbor. Ob enem ugotavlja ne veselo dejstvo, da se člani še vedno ne zavedajo v polni meri svojih dolžnosti napram svoji strokovni organizaciji. Nujna potreba in tudi častna dolžnost ne le odbora temveč vseh članov bi bila, da sodelujejo v organizaciji. Osobito so shodi najprimernejše za to, da na njih vsak posamezen član izraža svoje mnenje ter pomaga pri določevanju smernic in ciljev društvenega delovanja. V to svrhu služijo tudi zaupniški sestanki. Sploh bi moralo biti vsakemu posamezniku na tem ležeče, da se organizacija dvigne, ker je to predpogoj za socialno in gmočno povzdigo vseh lesnih delavcev. Spričo volitev novega odbora s. Kolar izjavlja, da je prevzel vodstvo podružnice meseca januarja t. l. v upanju, da mu bo odbor kakor tudi vse ostalo članstvo šlo na roko in ga vsestransko podpiralo. Konstatira pa, da to ni bil vselej slučaj in da se je včasih godilo ravno nasprotno.

Prečitani zapisnik kakor tudi poročilo blagajnika se je potem, ko je kontrola izjavila, da se nahaja vse v redu, brez ugovora vzelo na znanje.

Pri točki volitev novega odbora pravi s. Razboršek, da je v današnjih razmerah, ko je delavstvo glede političnega nazarja razdvojeno, važno, da se kot predsednika postavi na čelo strokovne organizacije lesnih delavcev sodruga, ki bo znal varovati to strokovno organizacijo pred konfliktu političnega značaja. Vodstvo podružnice za take konflikte pot nobenim pogojem ne sme dajati povoda, ker bi ti konflikti bili le v veselje delodajalcev, posledice bi pa čutili lesni delavci. Vsako razdvajanje organiziranih sil je poguba za delavstvo samo. Zategadelj se je omejiti le na strokovni pokret kot tak in stremeti za tem, da se podružnica dvigne na ono višino, kakor je bila pred vojno in tudi nekaj časa po vojni. Naš dosedanjí predsednik s. Kolar se je v vsakem oziru izkazal korektnega, zato naj se mu predsedniško mesto poveri tudi za naprej.

Slično mnenje o volitvi novega predsednika poda tudi s. Peperko. Nato se je vršila tajna volitev predsednika in je bil z absolutno večino glasov izvoljen zopet s. Kolar. Nadalje so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Jug Lud., kot predsednikov namestnik; Furman Karol, tajnik; Jazbec I., tajnikov namestnik; Kopic Franc, blagajnik; Šnuderl Jože, blagajnikov namestnik; Razboršek, Močnik in Pavličič kot člani odbora. Končno so bili v kontrolo izvoljeni sodrugi Cigler, Jakolič in Klančnik.

Pri točki raznoterosti je bila sprožena pametna ideja ustanovitve risarske šole. Razvije se o predlogu živahna razprava. S. Klančnik izjavlja, da je to idejo treba pač pozdravljati, ne bo pa smelo ostati samo pri namenu, treba jo bo tudi čim preje uresničiti. V prvi vrsti — s. Klančnik je pravilnega mnenja — naj pokažejo mladi sodrugi zanimanje za tako šolo. Tok časa zahteva čim popolnejšo kvalifikacijo, kar pa narekuje lesnim delavcem, da porabijo vsako priliko za svojo izpopolnitev. V zvezi z nameravano risarsko šolo se naloži novoizvoljenemu odboru, da izvrši potrebne predpriprave. Delavske zastopnike v občinskem svetu se naprosi, da izposlujejo primeren lokal. Ima se pa tudi stopiti v stik z zadrugo mojstrov, ki naj bi ustanovitev risarske šole kot interesentinja podprla.

S. Kapun graja današnji društveni pravilnik, ki ni v nikakršnem skladu s sedanjimi prispevki in podporami.

Nato dobi besedo tajnik Osrednjega društva s. Bradeško, ki izjavi, da pride zadeva glede pravilnika pri prihodnji plenarni seji na dnevni red. Pri tem se dotakne tudi vprašanja brezposelnosti in pravi: Brezposelnost še vedno narašča, podjetniki pa so tisti, ki ta težek položaj lesnih delavcev izrabljajo v svoje profitorske namene. Na eni strani skušajo podaljšati delovni čas, na drugi strani pa zniževati plače. Da se pride v okoliš gospodarski krizi, za to bi skrbeti bila dolžna vlada, katera pa se za krizo in za usodo brezposelnih delavcev žal ne briga. Vlada sicer podpira interese velekapitala, zlasti trgovskega; ona ščiti tudi industrijske družbe ter ustreza željam kapitalističnih organizacij, v korist delavstva pa ne stori ničesar.

Niti tega se ne izvaja, kar imajo delavci po zakonu zagaraniranega; še to ostaja lepo na papirju. Precejšen del na

tem žalostnem stanju nosi tudi delavstvo samo. Dogodki v Trbovljah, Ljubljani in drugod, ki so se odigrali v zadnjem času, so tudi priča žalostnih razmer.

Edino zanesljivo zatočišče za nas so enotne, jake in dobro izgrajene strokovne organizacije. Strokovne organizacije so edina bojna sila, ki lahko naskakuje kapitalizem, ki nastopa pod krinko nacionalizma in z lažnjivimi gesli skuša uničiti vse, kar se je delavstvo s težkimi žrtvami priborilo. Temu kapitalizmu moramo pokazati našo odporno silo.

Končno apelira s. Bradeško še na članstvo, kateremu priporoča, da gre odboru v vsakem oziru na roko.

Nato je bil dobro uspeli polletni občni zbor zaključen.

Guglielmo Marconi.

Petdeset let je preteklo pred kratkim, odkar se je rodil v Griffone pri Bologni v Italiji Guglielmo Marconi, izumitelj brezžičnega brzojava — nedvomno največje iznajdbe sedanjega časa, ki je tako bogata na tehničnih novostih. Njegovo ime je danes znano širom vsega kulturnega sveta, ki stavlja v njega še nove velike upe in nade.

Rojen 25. aprila 1874 je študiral mladi Marconi v Livornu in Bologni fiziko. Zanimal se je posebno za teorijo električnih valov in se je, komaj 21 let star, posvetil predvsem študiju njene izrabe za praktične namene pošiljanja poročil. Svoje prve poizkuse je napravil na posestvu svojega očeta l. 1895 s pomočjo svojega profesorja Avgusta Righija, znanega fizika, ki ga je krepko finančno podpiral. Takrat je Marconi dokazal možnost uporabljanja električnih valov za pošiljanje vesti, kar je smatral nemški fizik Henrik Hertz, ki jih je odkril, za nemogoče. Že leto kasneje je priglasi svoj patent na „telegrafijo s Hertzovimi valovi“ in odpotoval v Anglijo, kjer so se izvršili prvi poizkusi v Westbourne Parku in potem pred uradniki angleške poštne uprave ob obrežju Temze. Maja 1897 je bil že Lavernockpoint radiobrzajavno zvezan s Flatholmom v Bristolu kanalu, kmalu nato pa še z Brean-Downom. Tri dni so trajali poizkusi. Prvi dan brez uspeha. Drugi dan so prišla neka nejasna znamenja. Ko pa se je tretji dan od pet kilometrov oddaljene postaje dvignila zastava v znamenje, da so tamkaj pričeli brzojaviti, je pričelo na pečini tikati. Morsejev aparat, ki je bil spojen z žico, je napisal, kar so mu brezžično prinesli električni valovi. To je bil začetek in vsi, ki so bili navzoči, so vedeli, kaj to pomeni. Sledili so poizkusi v Italiji in Angliji. Še istega leta so se mogle izmenjati depeshe med Salisburyjem in Bathom (55 km), dne 20. julija 1897 pa je bil ustanovljen Marconijev „Wireless Telegraph Co. Ltd.“ Prva krepka postaja je bila postavljena na otoku Wightu v Alum Bay. Sledil je uspeh za uspehom. Že l. 1902 so bili izmenjani prvi signali med Evropo in Ameriko, od 21. avgusta 1909 pa obstoja dnevna transatlantska služba med Clifdenom na Irskem in Glace Bay v Ameriki. Tega leta je dobil Marconi tudi Nobelovo nagrado za fiziko, številna italijanska mesta so ga imenovala za častnega meščana, mnogo univerz za častnega doktorja.

Leta 1914 je postal Marconi italijanski senator. Sedaj vrši na svoji jahti „Elektri“ nove poizkuse s kratkimi valovi. Ravno v najnovejšem času se mu je posrečil nov izum, ki more ustvariti novo epoko v brezžičnem brzojavljenju.

Dopis.

Vsem sodrugom izletnikom naša iskrena zahvala, ker so pripomogli k razveseljivemu pojavu, da se naš delavski pokret v tem smislu dvigne.

Prijetne urice, ki smo jih preživeli z vami, sodrugih, nam ostanejo v trajnem spominu, in želja nas vseh je, da se še večkrat tako prijateljsko snidemo.

Mi smo ostali po vašem, žal, tako zgodnem odhodu še dolgo, dolgo in smo se razšli pozno šele v noči.

Oprostite pa nam neizkušnim pogreške in upoštevajte, da je bila to prva prireditev, dobro voljo smo pa imeli vsi.

S sodružnim pozdravom

Stari trg, 17. julija 1924.

Jernej Dimic.

Listnica uredništva.

Črno. Š. M. Dotični novi priimek je nastal vsled tiskovne napake v tiskarni in ne morda namenoma. Toliko v opravičbo z naše strani. Hvala za poslane naslove.

Maribor. Zapisnik prinašamo danes, izostal je v prejšnji številki vsled preobitega gradiva. Pošljite še kaj.

Razno.

Mizarski mojstri v Ljubljani so si pred leti skušali ustanoviti nekako gospodarsko zadrugo. Načrt se je ponešrečil. Sedaj pa so zopet pričeli delati v ti smeri. Mi ne verjamemo, da bi svojo idejo, ki bi za mizarske mojstre ne bila slaba, tudi uresničili, kajti smisel za moderni in praktični napredek pri naših mojstrih ni dana. Naši mizarski mojstri smatrajo edino le delavca za tistega, ki naj z malimi plačami vzdržuje njihovo konkurenčno zmožnost. Mi le beležimo gorenjo vest. Če bodo mizarski mojstri v tem pogledu kaj napravili ali ne, je njihova stvar. Nam nasprotno bi bilo všeč, če bi kolikor mogoče več malih, gospodarskega življenja nezmožnih mizarskih mojstrov sploh zginilo iz površja. Našim intencijam odgovarjajo le velika, moderna mizarska podjetja.

Statistika brezposelnosti. Na Poljskem je bilo po stanju dne 5. aprila 1924. 107.741 oseb brezposelnih, dočim jih je bilo dne 1. januarja 1924. le 67.581. Število je že v prvem mesecu naraslo na 100.530, doseglo dne 8. marca 1924. najvišjo izmero 118.247, a je proti koncu meseca marca 1924. padlo na 112.483. — V Avstriji se je število brezposelnih oseb, ki je znašalo konec meseca januarja 1924, še 119.766, znižavalo od meseca do meseca in je znašalo konec meseca aprila le še 84.180. Tekom meseca aprila je dobilo 22.730 brezposelnih oseb zopet primerno delo. — V Belgiji je bilo dne 5. aprila 1924. le 13.755 oseb brezposelnih, to je le približno 3,7% vseh pri bolniških blagajnah zavarovanih oseb. Brezposelnost je zadnje mesece stalo na isti višini, ker je bilo v mesecu februarju 1924. 3,8 in v mesecu marcu 1924. 3,58 vseh zavarovanih oseb brezposelnih. — Na Angleškem brezposelnost izza jeseni prejšnjega leta stalno nazaduje. V septembru leta 1923. je znašala še 11,3%, konec leta 9,7%, konec aprila pa le še 7,5% v strokovnih zvezah vključenih oseb.

Nezaposlenost v Madžarski radi gospodarske krize močno narašča. Število nezaposlenih znaša okrog 60.000.

O eksplozijski katastrofi v Rumuniji se poroča, da je bilo uničenih 10 milijonov patron za pehotne puške, 86.000 granat in ogromne množine dinamita in ekrasita. Zgorelo je nadalje 150 vagonov uniform, ki so nedavno prišle iz Francije. Zleteli so pa v zrak tudi tri vlaki, polni granat in 25 vagonov pehotnih pušk, katere je bila dobavila neka češko-slovaška tovarna. Uničenega pa je tudi mnogo provijanta.

Tako se blaznost militarizma maščuje nad buržujsko državo.

Edino

**nadomesti in pre-
kosi okus in redil-
nost mesa v hrani.**

VABILO.

Odbor ljubljanske podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev sklicuje

na 3. avgusta 1924

polletni občni zbor

te podružnice z nastopnim dnevnim redom:

1. Poročila: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) kontrole.
2. Nadomestne volitve v odbor.
3. Raznoterosti.

Polletni občni zbor se vrši v salonu restavracije „Pri Levu“ na Gosposvetski cesti ter se prične točno ob 9. uri dopoldne.

Vse člane nujno pozivamo, da se polletnega občnega zbora zanesljivo in vsi udeležijo.

ODBOR.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.